

**Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти**

Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

**ХОМЕНКО МАРІЯ СЕРГІЇВНА
ПОПЕРЕДЖЕННЯ Й РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ В ОСВІТНЬОМУ
ПРОСТОРИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Магістерська робота
галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 011 «Освітні, педагогічні науки»

Науковий керівник:

доцент кафедри загальної педагогіки та
педагогіки вищої школи,
кандидат філософських наук
Матковський М. Й.

Львів-2021

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	3
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ЩОДО ВИВЧЕННЯ, ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	11
1.1. Конфлікт як соціальна та педагогічна проблема.....	11
1.2. Навчально-виховне середовище як фактор виникнення конфліктів.....	30
Висновки до першого розділу	59
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СФОРМОВАНОСТІ КОМПОНЕНТІВ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ	62
2.1. Методики експериментального дослідження.....	62
2.2. Аналіз результатів експериментального дослідження.....	69
Висновки до другого розділу	72
ВИСНОВКИ	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	76
ДОДАТКИ	82

АНОТАЦІЯ

Хоменко М. С.

Попередження й розв'язання конфліктів в освітньому просторі закладів вищої освіти

Дослідження на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 011
«Освітні, педагогічні науки».

Львівський національний університет імені Івана Франка.

Львів, 2021.

У випускній кваліфікаційній роботі розкрито особливості попередження й розв'язання конфліктів в освітньому просторі закладів вищої освіти.

Об'єкт дослідження – конфліктні ситуації в освітньому просторі закладу вищої освіти. Предмет дослідження – психолого-педагогічні особливості попередження, запобігання і розв'язання конфліктів в освітньому просторі вищої школи. Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні специфіки конфліктів в освітньому просторі закладів вищої освіти та емпіричній перевірці сформованості кожного з компонентів конфліктологічної культури майбутніх викладачів.

Зокрема, в першому розділі проаналізовано явище конфлікту та його специфіки в освітньому просторі як педагогічну проблему. Здійснений огляд наукових підходів показав, що відслідковування об'єктивно-суб'єктивних факторів конфліктів є провідним чинником при знаходженні способів запобігання різноманітних конфліктів, виробленні підходящих стратегій поведінки учнів, викладачів, студентів, вчителів та, взагалі, працівників закладів освіти при виникненні типових конфліктних ситуацій. Аналіз наукових досліджень дозволив визначити високий рівень сформованості конфліктологічної культури

викладачів основним чинником ефективного попередження й розв'язання конфліктів. Охарактеризовано загальні та специфічні фактори виникнення конфліктів в освітньому просторі закладу вищої освіти. Проведений аналіз компонентів конфліктологічної культури особистості (когнітивний, емоційний та поведінковий) дав підстави зазначати, що розвиток одного з компонентів при недостатньому розвитку інших не забезпечує ефективне попередження й розв'язання конфліктів.

У другому розділі експериментально досліджено рівень сформованості когнітивного, емоційного та поведінкового компонентів конфліктологічної культури майбутніх викладачів.

Проаналізовані компоненти дають змогу усвідомити наявні проблеми та обрати вектор руху задля забезпечення формування конфліктологічної компетенції майбутніх педагогів.

Ключові слова: освітній простір, конфлікт, конфліктологічна культура.

SUMMARY

Khomenko M. S.

Conflict prevention and resolution in the educational environment of a higher education institutions

Research for the master's degree in specialty 011 «Educational, pedagogical sciences».

Ivan Franko National University of Lviv.

Lviv, 2021.

The final qualification work reveals features of conflict prevention and resolution in the educational environment of a higher education institution. The object of research is conflict situations in the educational space of a higher education institutions. The subject of research is psychological and pedagogical features of prevention, prevention and resolution of conflicts in the educational space of higher education. The purpose of the research is to theoretically substantiate the specifics of conflicts in the educational space of higher education institutions and to empirically verify the formation of each of the components of the conflict culture of future teachers. The purpose of the study is to theoretically substantiate the specifics of conflicts in the educational space of higher education institutions and to empirically verificate formation of each of the components of the conflict culture of future teachers.

In particular, the first section analyzes the phenomenon of conflict and its specifics in the educational space as a pedagogical problem. A review of scientific approaches has shown that tracking the objective and subjective factors of conflict is a leading factor in finding ways to prevent various conflicts, developing appropriate behavioral strategies for students, teachers, students, teachers and, in general, employees of educational institutions in typical conflict situations. The analysis of scientific research allowed to determine the high level of formation of the conflict culture of teachers as

the main factor of effective prevention and resolution of conflicts. The general and specific factors of conflicts in the educational space of a higher education institution are described. The analysis of the components of the conflict culture of the individual (cognitive, emotional and behavioral) gave grounds to note that the development of one of the components with insufficient development of others does not provide effective prevention and resolution of conflicts.

In the second section the level of formation of cognitive, emotional and behavioral components of conflict culture of future teachers is experimentally investigated. The analyzed components make it possible to understand the existing problems and choose the vector of movement to ensure the formation of conflictological competence of future teachers.

Key words: educational space, conflict, conflict culture.